

BÀI 24

Kết quả cần đạt

- Hiểu được những cảm nhận tinh tế của nhà thơ Hữu Thỉnh về sự biến đổi của đất trời từ cuối hạ sang đầu thu.

Cảm nhận được tình yêu quê hương thấm thiết, niềm tự hào về sức sống mạnh mẽ, bền bỉ của dân tộc mình qua cách diễn tả độc đáo của nhà thơ Y Phương.

- Phân biệt được nghĩa tường minh và hàm ý.
- Hiểu rõ các yêu cầu đối với bài nghị luận về một đoạn thơ, bài thơ; nắm vững cách làm bài văn đáp ứng tốt các yêu cầu ấy.

VĂN BẢN

SANG THU

Bỗng nhận ra hương ổi
Phả vào trong gió se
Sương chùng chình⁽¹⁾ qua ngõ
Hình như thu đã về

Sông được lúc dênh dàng⁽²⁾
Chim bắt đầu vội vã
Có đám mây mùa hạ
Vắt nửa mình sang thu

Vẫn còn bao nhiêu nắng
Đã voi dần cơn mưa
Sấm cũng bớt bất ngờ
Trên hàng cây đứng tuổi.

Thu 1977

(Hữu Thỉnh^(*), *Từ chiến hào đến thành phố*,
NXB Văn học, Hà Nội, 1991)

Chú thích

(★) Nhà thơ Hữu Thỉnh tên đầy đủ là Nguyễn Hữu Thỉnh, sinh năm 1942, quê ở huyện Tam Dương, tỉnh Vĩnh Phúc. Năm 1963, Hữu Thỉnh nhập ngũ, vào binh chủng Tăng – Thiết giáp rồi trở thành cán bộ văn hoá, tuyên huấn trong quân đội và bắt đầu sáng tác thơ. Ông đã tham gia Ban chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam các khoá III, IV, V. Từ năm 2000, Hữu Thỉnh là Tổng thư kí Hội Nhà văn Việt Nam. Từ năm 2005, ông là Chủ tịch Hội Nhà văn Việt Nam. Năm 2010, ông là Chủ tịch Ủy ban toàn quốc Liên hiệp các hội Văn học nghệ thuật Việt Nam kiêm Chủ tịch Hội Nhà văn Việt Nam.

(1) *Chùng chình*: cố ý chậm lại.

(2) *Dênh dàng*: chậm chạp, thong thả.

ĐỌC – HIỂU VĂN BẢN

1. Sự biến đổi của đất trời sang thu được Hữu Thỉnh cảm nhận bắt đầu từ đâu và gợi tả qua những hình ảnh, hiện tượng gì ?

2. Phân tích sự cảm nhận tinh tế của nhà thơ về những biến chuyển trong không gian lúc sang thu. (*Gợi ý*: qua hương vị, qua vận động của gió, sương, của dòng sông, cánh chim, đám mây, qua nắng, mưa, tiếng sấm. Chú ý các từ ngữ *phá vào*, *chùng chình*, *dênh dàng*...)

3. Theo em, nét riêng của thời điểm giao mùa hạ – thu này được Hữu Thỉnh thể hiện đặc sắc nhất qua hình ảnh, câu thơ nào ? Em hiểu thế nào về hai dòng thơ cuối bài :

*Sấm cũng bót bất ngờ
Trên hàng cây đứng tuổi.*

(*Gợi ý*:

– Ý nghĩa tả thực về thiên nhiên (hiện tượng sấm, hàng cây) lúc sang thu.

– Tính ẩn dụ của hình ảnh (*sấm* : những vang động bất thường của ngoại cảnh, cuộc đời ; *hàng cây đứng tuổi* : con người đã từng trải).

Ghi nhớ

Từ cuối hạ sang đầu thu, đất trời có những biến chuyển nhẹ nhàng mà rõ rệt. Sự biến chuyển này đã được Hữu Thỉnh gợi lên bằng cảm nhận tinh tế, qua những hình ảnh giàu sức biểu cảm trong bài *Sang thu*.

LUYỆN TẬP

Dựa vào các hình ảnh, bối cảnh của bài thơ, viết một bài văn ngắn diễn tả cảm nhận của Hữu Thỉnh trước sự biến chuyển của đất trời lúc sang thu.